

Snop

Av Stig Holmås

Av all den maten som fantes i verden, var det bare en ørliten del som oppnådde den ære å bli kalt for snop. Ikke engang blåplomene i toppen av trærne i hagene til de som ikke hadde hund på Minde, var snop. Ikke engang de ferske wittenbergerskivene som ungene holdt på skrå over sukkerskålen mens de lot sukkeret drysse nedover dem fra en teskje, var snop. Ikke engang bananene i de første etterkrigsårene. For bananer må plukkes, og sånt som må plukkes, det er ikke snop. En stund trodde likevel ungene i Markegaten at det *fant* et snop som det gikk an å plukke, og det var kokosnøtten. Men så kom Hurry-Harryen sin far hjem fra sjøs, og dagen etter stilte Hurry-Harryen på Bakplassen med en kokosnøtt. En hårete, brun kokosnøtt som de drakk den beiske melken fra. Som de knuste med Svein-Olaf sin far sin hammer, som de skar laus det hvite kjøttet fra med Piddien sin morakniv og som de syntes var den største skuffelsen til da i sine unge liv. Den smakte ikke engang såpass at den kunne kalles dessert.

Ikke noe av alt dette var snop. Ikke kakerestene heller. De som ungene pleide kjøpe hos Sol-brød i Solheimgaten. En diger gråpapperspose full for bare femogtyve øre.

Men det lå en annen butikk i den gaten, rett rundt hjørnet fra Michael Krohns gate, og i den butikken hadde de verken kakerester, kokosnøtter, plommer eller bananer. For i alle skuffene, i alle krukkene i alle hyllene, fra gulv til tak, og i alle boksene og skålene og rommene under glassdisken, der hadde de ikke annet enn snop og atter snop. Alt det søte, milde, syrlige, klissete, slikkelige snopet som et barnehjerte kan begjære. Konfektesker, mokka-bønner, sjokoladeduler, sjokoladedåter, sjokolademus, banansjokolader, firkløvere, melkesjokolader, kvikk-lunsjer, lakaris-stenger, kjærligheter, marsipan-griser, karameller, tyggiser, gummiender, bonbonger i alle regnbuens farger og Kongen av Danmark i pose.

Og derfor het den butikken bare «Snoparen», og ungene mente at ingen andre butikker i strøket kunne måle seg med den. Ikke engang tobakksbutikken i Marius Brattveit. Den som de solgte leker i, og som Laila Dalseth var butikdame i, lenge før Hjalmar Bue visste hvordan ordet «jazz» skulle uttales. Selv sang hun Kurt Foss- og Reidar Bøesanger i Nordnesparken på St. Hans-aften.

«Du e grei, du Hjalmar», sa Enkefru Kristiansen. «Du e grei du, så går frem for et gammelt åder. Her har du femogtyve øre, men no går du ikkje i Snoparen for han. Snopet får du holler i tendene av, Hjalmar. Det vet du vel.»

Og «holle i tendene», det var ikke til å spøke med. For det var det samme som eviglange opphold i skinnstolen på «Pinaren». Det var den lange, spisse nålen, den langsomme boren og pinadamen som pustet deg «lokt inn i naien» med en kvalmende vademecumspray tobakkspust som holdt deg våken om nettene og fikk deg til å be.

Men ikke engang tanken på Pinaren og ånden til umennesket i den hvite frakken kunne stoppe en unge fra Markegaten. Ikke et tonn amalgam kunne hindre Hjalmar Bue fra å snike seg ut av synsvidden for Enkefru Kristiansen i det gamle trehuset, bort Michael Krohns gate, rundt Vikahjørnet og inn gjennom døren til Snoparen. Inn i den herlige snoparduften der den sølvhårete snopardamen sto og strålte mellom alt snopet. Og der la han femogtyveøringen på bordet og ba om sin livrett, en poseknekk, snopenes ukronte konge! En usedvanlig klissete, kjegleformet kjærlighet av mørkebrunt sukker, som han først måtte sleike pappret av, og som han siden kunne gå rundt og misunne nesten alle de andre i gaten med, fordi den varte i timesvis.

Av alt det snopet som fantes, var det bare ett som kunne måle seg med poseknekk, og det var Ola-tyggiset. Det seige, rosa Ola-tyggiset som ungene

kunne blåse svære ballonger av, ballonger som sprakk og la seg over ansiktene deres før de sugde dem tilbake i munnen, tygget videre, formet dem rundt tungespissen og blåste nye ballonger. Det var om å gjøre å få det til å smelle høyst.

Ola-tyggiset var en stor slager i snopets verden, og en stund ble den tygget av nesten alle ungene i denne byen. Og da de slukket lyset til femmen i Fanahallen den søndagen da første episode av «Zorros hevn» sto på plakaten, den som fikk alle som så den til treen til å bli forbanna fordi den sluttet da Zorro sto innesperret i fangehullet hos bandelederen, og bandelederen hadde trykket på den knappen som langsomt fikk steinveggene til å nærme seg Zorro og truet med å presse ham flat. Akkurat der sluttet filmen, det var en hel uke til Del 2, og alle var enige om at «dedader va feigt gjort uta de så eier kinen».

Men det var altså til treen. For Hjalmar Bue og Hurry-Harry og Piddien og ale de andre som så filmen til femmen, fikk aldri sett den ferdig fordi de allereide ti minutter etter at den var begynt, smalt så høyt med Ola-tyggisene at lyset kom på. En vakt kom frem på scenen og sa at hvis det ikke ble slutt med smellingen, kom de til å stoppe fremvisningen. Men ikke før hadde vaktent gått ned igjen og lyset var slått av, så vokste et par hundre ballonger ut i den mørklagte salen og sprakk sånn at taket holdt på å ramle ned. Lyset kom på igjen, og vaktene åpnet dørene og ba alle forlate salen. I over en halv time sto hundrevis av unger utenfor og ropte PENGENE TEBAKE, PENGENE TEBAKE før to «purkebler» fulle av «purker» kom og jaget dem hjem minst tolv år før studentopprøret. Og der hjemme la de tyggiset i et glass sukkervann. Sånn at det skulle være ferskt og godt til en ny dags dyst.

Fra: Stig Holmås. *Gutten i Markegaten*. Eide Forlag; 1991.

Tørkesnor. Fotografi av tannlege Espen Mortensen

Når du skal komme

vasker jeg
gjengrodde ruter
klare,
lette gardiner
lyse,
utslitte gulv
blanke
er hjertene
til de støver ned
på ny.

*Laila Holm. Fra: Husdikt
Gyldendal Norsk Forlag AS*